

**Борітеся — поборете!
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая.**

Тарас ШЕВЧЕНКО.

Чорноморські НОВИНИ ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ГАЗЕТА

№ 10

(22488)

ЧЕТВЕР

7

БЕРЕЗНЯ

2024 РОКУ

Виходить
із 19 липня 1917 р.

• **Зло мусить бути покаране!**

Їхнє єство — дітовбивці

Ніч проти 2 березня Одесу спіткала одна з найстрашніших трагедій з початку повномасштабного вторгнення російської армії на українську землю. Масована атака дронів, більшість з яких силами Противітряної оборони було збито на підльоті до міста, все ж досягла кровожерливого наміру москви — забрала життя 12 українців, серед яких аж п'ятеро дітей: 4-місячний Тимофій, 7-місячна Ліза, 3-річний Марк, 8-річна Злата і Сергій, якому в липні мало сповнитися 10 років.

Біль, жак і ненависть до ворога. Які ще емоції можемо відчувати ми, українці, супроти котрих підлий ворог щодно скеровує дедалі більше «шахедів» і всьлякого іншого смертоносного залязача — керованих авіаційних бомб, ракет і т.п.? Щодоби, передусім у прифронтових, але часто й у віддалених від лінії бою містах та селах гинуть люди — від крихіток до сивочолих...
Цього тижня Одещина у скор-

боті (3 березня був оголошений Днем трауру в нашій області) разом з усією Україною оплакувала жертв московського терору.

3-річний Марк загинув разом із татом Віталієм Погожимим, який родом із Нью-Йорка Донецької області. Мама Анастасія — у важкому стані під опікою лікарів.

Анна Гайдаржі була донькою пастора Переписської церкви Миколая Сідака. Вона загинула

разом із 4-місячним сином Тимофієм. Її чоловік врятувався дивом, бо ввечері пішов у сусідню кімнату читати казочку доні. Тепер вони залишилися удовою. Як сказали рідним лікарів, мама із сином пішли із життя уві сні. Тимофійко лежав із закинутими дотори ручками, як часто сплять діти...

73-літня Ганна Олексіївна Чебан загинула у власній квартирі на 9-у поверсі. Вона 43 роки працювала лікаркою-педіатричною у дитячій міській поліклініці №2. Любила свій фах. Колеги розповідають, що обожнювала малечу і завжди була готова прийти на допомогу. На дозвіллі любила вишивати.

Родина військових — Олег і Тетяна Кравці — загинули разом із трьома дітками. Сиротою за-

лишився старший син Володимир, який у той фатальний час гостював у бабусі. Полковник Олег Кравець — колишній заступник командира 56-ї бригади з морально-психологічного забезпечення. Його дружина до недавня теж служила у цій бригаді. Тіла батьків і 7-місячної Лізи, 10-річного Сергія та 8-річної Злати знайшли під завалами. Олег і Тетяна познайомилися на службі. Жінка звільнилася, щоб доглядати за новонародженою донькою. Чоловік був останнім сином у своїх батьків — його брат Євген загинув у 2014-у в зоні АТО.

У День жалоби стало відомо, що в лікарні померла постраждала під час попереднього терористичного удару, завданого рашистами по Одесі 23 лютого:

61-літня жінка стала третьою жертвою тої атаки.

Ніч на 5 березня видалася, м'яко кажучи, не менш спокійною: над Одещиною було збито 18 «шахедів». На щастя, обійшлося без жертв. Руйнувань зазнав непрацюючий рекреаційний об'єкт, приватний будинок з причалом і господарськими спорудами.

Ще один нащодорочний комплекс постраждав унаслідок чергової масованої атаки ворога на Україну, здійсненої у ніч на 6 березня. Загалом рашисти запустили аж 42 дрони, 38 з яких силами ППО вдалося збити. 18 із цих летючих убивць знову намагалися щось «нацистське», як кажуть у кремлі, знищити на Одещині. А поцілило у черговий рекреаційний об'єкт, промислові об'єкти у прибережній зоні, газогін та житлові будинки у приватному секторі.

Учора вранці в Одесі кілька разів поспіш знову вили сирени. Крокожерливі «сусіди» шукають чергові цілі для своїх воєнних злочинів.

Ольга ФІЛІППОВА.

• **Україна і світ**

Вожді програють війни

Війна довга і війна позиційна — визначення, які не збігаються за змістом. Під час довгої війни позиції противників можуть кардинально змінитися. Одна поразка чи одна перемога — і хто згадає, з чого все починалося. Вожді штабу Гітлера чи півтора року переорієнтували свої сили та недоцінюють силу обставин. Інакше фюрер не обмежив би дію «Плану Барбаросса» європейською територією СРСР, а кремльські карлик не назвав би «спеціальною військовою операцією» плани знищення української держави.

«Скелет» позиційної війни

На певному етапі агресорів відгукнувшись на захопленнях рубежів, навіть не виконавши повної програми завоювання. Гітлер не мав наміру форсувати Волгу, путін із сучасної військової міркувань хоче закритися на лівобережжі Дніпра і зупинитися. З вигірених позицій зручно вести переговори. «Зважаючи на реальну обстановку», як тепер висловлюється у кремлі. От тільки наша країна на переговори не погоджується, вважає невдачу ЗСУ тимчасовими і розраховує на майбутню перемогу. Отже, за логікою агресора, позиції слід поліпшити. Потрібно просуватися далі на захід. Атакуючи з повітря наші міста, вбиваючи наших людей, прихоплюючи на землі те, що захистити поки що неможливо.

Таким є «скелет» позиційної війни. Чи буде вона довгою, залежить від здатності ЗСУ завдавати чутливих ударів на фронті і по тилах ворога. А це, у свою чергу, залежить від постачання України сучасної високотехнологічної зброї. Від нарощування її виробництва у країнах-союзниках і, певна річ, від фінансового

забезпечення. У сумі такі заходи є всеохоплюючою економічною мобілізацією. Пов'язано з підвищенням оподаткування, падінням рівня життя населення та економією ресурсів, що порівнюється з часом Другої світової війни. Аж до запровадження їх нормованого розподілу.

У країнах Євросоюзу й у Великій Британії мову про подібні заходи не порушували з кінця сорокових років минулого століття. А проте, Єврокомісія та Європарламент уже підготували й розпочали обговорення документів, необхідних для внесення поправок до законодавства країн — членів ЄС та НАТО. Такий процес — повільний. Зараз головне — довести його до того, як всеохоплююча мобілізація у Європі перетвориться з можливості на необхідність. А це може статися невдовзі. Тобто або путін вирішить воявати із Заходом безпосередньо, або новообраний президент США відмовиться від провідної ролі своєї держави в НАТО. Утім, і те, й інше може статися одночасно. Разом із зростанням капітулянтських настроїв у частині європейських країн, зумовлених зни-

женням соціальних стандартів та невдоволенням корупцією у владі.

У кремлі, зрозуміло, про такі настрої знають і через своїх агентів роздмухують хвилі невдоволення до реального штурму. Як це сталося з постачанням українського продовольства за рішенням Брюсселя про тимчасову відмову від мит на український експорт. Блокада таких постачань та перевезень, що розпочалася, як відомо, з Польщі, поширилася практично на всі країни Євросоюзу. Навіть на ті, де українські продукти не посідають помітного місця на ринку і не конкурують із місцевими фермерами.

Бізнес є бізнес. Але війна — не біржа

До речі, тим, хто забув, слід нагадати: бізнес є бізнесом, а ринок здатний відкоригувати всі на світі заборони.

У Польщі під час жорсткої блокади українських товарів на полицях супермаркетів швидко з'являються дешеві товари сумнівної походження, доставлені з росії через Білорусь, проти якої блокада не вводиться. А

польські фермери закуповують російське зерно, яке раптово подешевшало. І ніхто це зерно з фур не висипає. На іншому кінці глобуса така ж історія з китайськими товарами, проти постачання яких у США діють обмежувальні заборони. Переклеїли етикетки — і вперед. Виробник чіпів — Тайвань. Не дивно, що половина деталей іранських «шахедів», які несуть смерть в Україні, марковані як вироблені у США чи країнах ЄС. Глобальна економіка. Ринок. Нічого особистого.

Американські президенти, починаючи з Барака Обами, в економічних відносинах із КНР мали намір начебто поступово навести лад. Але демократи — демократи. Почали з наведення ладу, потім — геть забули. А республіканець Дональд Трамп згадав і пригрозив Піднебесній ледве не економічною війною. Але на словах. Насправді погрози закінчилися шпиком. Ліз язики твердять, що половина знаменитих Трамп-таурів зведена тепер із китайських конструкцій і це нема американського автобіля без китайських деталей. З огляду на це побоялися Дональда Трампа в КНР не варто. А от у Європі та НАТО — варто. Поки бізнесмен від політики не вичапить мільярди борги перед США (включаючи багаторічний борг за ядерну парасольку), він не перестане будувати на кордоні

з Мексикою стіну та розігрувати карту ізоляціонізму. Тількино борги отримає, Америка поверне собі велич, а нові Трамп-тауери прикрасять старий континент.

Із путіном Трамп (якщо обертуть) спробує домовитися як успішній бізнесмен із успішним бізнесменом. З позицій власника контрольного пакета акцій у країні. Із власником такого ж контрольного пакета на російсько-українській біржі. За 72 години удвох «мир» вони, звісно, не встановлять, але спробують диктувати свою ціну всім на світі. Із зростаючим тиском на глобальний ринок та загрозою вигнання за поріг біржі.

Якби глобус був біржею, загроза могла б вплинути на тих, у кого слабкі нерви. Спровокувати паніку серед брокерів. Але політики — люди хитрі і спиритні. Серед них є грабці, які пережили не одну кризу і вміють справлятися із загрозами. Серед них іранські гравці, зрозуміло, КНР, Іран, Ізраїль та низка країн, здатних сплутати карти будь-якою.

А ще серед таких країн — ви здивуєтеся — Україна. Причому наша держава в цьому ряду не на останньому місці. З численною армією, загартованою у жорсткій війні, з абсолютною мотивацією воїнів і з досвідченими генералами на чолі. Так, у ЗСУ — період тимчасових невдач. Але якщо ворог спробує нашу країну дотиснути, не сумнівається — спроба «поліпшити позиції» обернеться для нього крахом.

Слава Україні!
Леонід ЗАСЛAVСЬКИЙ.

• **Волонтерський фронт**

Від Балтщини — захисникам неба

«Анаконда», «Котигорошко», «Мавка» та «Гаяла балувана» об'єдналися в одну маскувальну мегасітку, щоб допомогти Противітряній обороні Збройних сил України бути непомітними для ворога, а відтак краче виконувати свою функцію — боронити українську землю від крокожерливих захисань окупанта.

За створення мегасітки взявся волонтерський рух «Сіточки в Балті», про що своїм читачам розповіли тамтешні інтернет-ресурс «Ваш інтерес» і газета «Народна трибуна». Своїми матеріалами колеги поділилися і з «Чорноморськими новинами». Ми сподіваємося, що, попри певну конкуренцію на інформаційному ринку, таке поєднання публікацій двох шанованих авторок із двома ЗМІ тільки додасть авторитету обом медіа, які, попри нинішні труднощі, активно працюють, повідомляючи землякам про важливі події в житті Балтської громади, Подільського району, Одещини і всієї країни.

Ініціативу «Сіточка в Балті» волонтерки Анни Грабован (на знімку) підтримали у самому місті та 18 селах. Плели і діти, і молоді, і люди поважного віку. У вільний час і в обідню перерву, у вихідні та робочі дні.

Жителі Балтської громади зголосилися виконати замовлення, за яке не бралися інші через великий розмір маскувальної сітки. Прохання від захисників неба передав волонтер Микола Котенко. Тож 20 січня без досвіду, без матеріалів, практично без грошей (у «банці» — чотири тисячі гривень) балтjани

взялися плести сітку 30 x 50 метрів. Працювали з ентузіаз-

мом, долаючи труднощі, як технічні, так і з матеріальним забезпеченням. І такі сплели!

«Скажу чесно, було лядно і соромно не впоратися зі збором коштів. Але мала за приклад волонтерок Наталю Базелью і Катерину Малир, які акумулюють великі суми на підтримку ЗСУ (дівчата, ви неймовірно, захоплююся!). Отже, довелось просити про допомогу. Відкрили «банки» Пасат, Кармалюківка, Гольма, Саражинка. Кошти збирали поступово і замовляли матеріали. Це була чимала сума: всього придбали матеріалів на 80795 гривень. Та цінність нашої сітки у рази більша. Бо ж скільки в неї вкладено роботи — не злічити рук (150, 200 людей, може, й більше), — наголосила Анна Грабован і зізналася: — Ми могли не звернути увагу на цю потребу. Але був факт, що

підштовхнув до рішення спробувати: всі, хто приходив до кінотеатру, не ховалися в укриття. Ми вірили в сили ППО. Ми хотіли, щоб наші хлопці-захисники відчували нашу силу — силу простих людей з Балті, нашу підтримку і турботу. Ми вдячні їм за життя! І хочемо захистити їх не менше, ніж вони нас».

Повністю розгорнути таку масштабну сітку можна було лише на міському стадіоні. Що й зробили учасники проекту, побачивши результат спільної праці. Сітка складається з чотирьох частин, які за схемою з'єднали на футбольному полі. А потім у певній послідовності згорнули й завантажили у два волонтерських авто, які доставляють її до місця призначення — силами ППО Одещини.

Робота над замовленням вимагала не лише фізичних зусиль, а й творчого підходу. Сітка настільки велика, що її поділили на чотири частини, кожна з яких отримала оригінальну, символічну назву. Першу назвали «Анакондою». Як пояснює Анна, ця найбільша з усіх змій — символ страху, який мають відчувати наші вороги. Дія своїх же вона — символ захисту, зас-

тупництва. Другу частину найменували «Котигорошко» — на честь казкового українського богира, символу сили, боротьби і перемоги. Третя — «Мавка» — уособлює бажання зберегти все живе, створене природою. Завершує мегасітку «Гаяла балувана» — вродлива і вередлива. Тож «Буде тоби, враже, як та Гаяла скаже!». Тобто буде Перемога України, переконані учасники «Сіточки в Балті».

«У цій сітці не просто міцні основи і тканина. Вона заряджена енергією людей, молитвою про захист наших синів і дочок», — підкреслило Анна Грабован.

А ще зауважило, що працювали над мегасіткою не заради рекордів, хоча ті розміри таки вражають: загальна ширина — 340 метрів. Вона складається із 48 основ, які плели у різних кутках громади, а потім зшивали між собою. У самій Балті сплели 18 сот. По дві — у Саражинці, Пасаті, Перемії, Пасицеллах. Не зосталися осторонь Обжиле, Гольма, Плоске, Новопле, Волове, Козацьке, Синне, Чернече, Оленівка, Лісничівка, Міронівка, Кармалюківка, Неміривське, Перельоти... Спільними зусиллями впоралися за 36 днів.

Найважливішим результатом проекту Анна Грабован назвала навіть не стільки саму сітку з усіма її мегалараметрами, скільки процес її виготовлення, заряджений турботою, турботою та енергією людей. Тільки уявіть собі скільки любові вкладено у кожне із 600 тисяч (!) — символ страху, який мають відчувати наші вороги. Дія своїх же вона — символ захисту, зас-

• **До 210-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка**

Шевченко і цензура

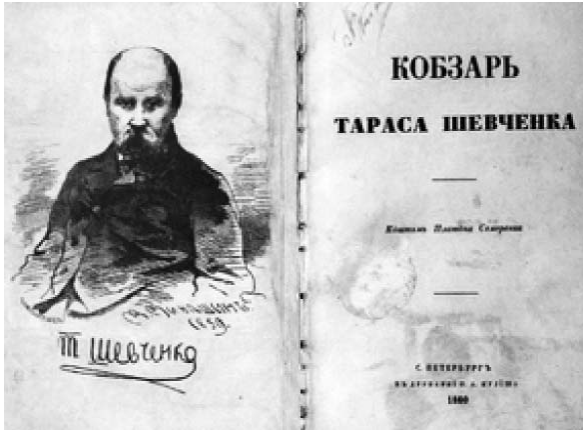
Що не подобалося в словах поета імперській росії і радянським ідеологам?

Будь-яка тоталітарна держава дуже доскільки ставиться до найменших проявів вільнодумства і виходу за межі усталених ідеологічних норм, вбачаючи у цьому ягрозу своєму існуванню. Саме тому в усі часи творчі особистості були під пильним наглядом спеціалізованих державних структур, які намагалися не допустити «шкідливого впливу» на маси. І чим масштабнішою була увага, тим прискіпливішою була увага до творчості та наполегливішими спроби, якщо не вдавалось замовчати чи зламати митця, «приручити» його, зробити «своїм, зручним і правильним».

Практично всі знакові українські письменники в часи бездержавності пройшли через горнило ідеологічного протистояння з державною машиною. Тарасові Шевченку в цьому плані «пощастило» мати справу і з імперською цензурою, і з радянським Головлітом.

З імперською цензурою Тарас Шевченко зіткнувся практично з перших кроків виходу на широку публіку. І не лише тому, що в ті часи жоден літературний твір не мав права бути опублікованим без відмітки цензора, підпорядкованого Головному управлінню цензури Міністерства народної освіти Російської імперії, але й через самоцензуру, яка існувала у суспільстві і змушувала «дмухати на холодне».

Усі пам'ятають історію першого «Кобзаря», до появи на світ якого у 1840 році долучилися поет Євген Гребінка та полтавський землевласник Петро Мартос. До «Кобзаря» тоді увійшли 8 поезій: «Перебендя», «Катерина», «Тополя», «Дум-

ка» («Нащо мені чорні брови»), «До Основ'яненка», «Іван Підкова», «Тарасова ніч» та «Думи мої, думи, лихо мені з вами».

Так-от, цей «Кобзар» відомий у двох варіантах: на 106 та 116 сторінках. Це пов'язано з тим, що перший наклад вийшов практично не цензурований, а після шаленого розголосу, який отримав «Кобзар» своїм антиімперським спрямуванням, його було піддано більш жорсткій цензурі і всі подальші примірники були надруковані з купюрами. Припускають, що це зробив сам Мартос, злякавшись можливих санкцій.

(Закінчення на 3-й стор.)

• **Дискурс**

Путін і Україна Історія хворобливої одержимості

Путінова хвороблива заклопотаність «українським питанням», яка набула особливого патологічного риму в останні десятиліття й увінчалася розв'язанням повномасштабної генцицидальної війни проти України, має глибоке ідеологічне коріння — як і біографія самого російського диктатора, так і в російській історії та культурі загалом, у ключових елементах російської (імперської) ідентичності.

Ця стаття досліджує еволюцію путінових поглядів на Україну, з'ясування спроби історико-культурної підвалини та ідеологічних джерел цих поглядів, а тоді простежує їх видозміну під впливом різноманітних політичних подій і процесів. Відсутність адекватної міжнародної реакції на ці дедалі радикальніше погляди й на дедалі агресивнішу політику, мотивовану ними, сприяла їх легітимізації й перетворенню у своєрідну державну ідеологію, raison d'etre як самого режиму, так і відновлюваної ним імперії. Генцицид на війна стала логічним наслідком цих процесів, спробою «остаточно розв'язати» українське питання відповідно до історико-цивілізаційних фантазій російських еліт та їхніх хворобливих психологічних комплексів.

Міжнародні оглядачі дедалі охочіше погоджуються, що сьогоднішня заклопотаність путіна «українським питанням» багато в чому подібна до хворобливої заклопотаності Гітлера «єврейським питанням» — із досить схожими генцицидними наслідками обох ідеє fixes. Однак між цими двома об'єктами існують також істотні відмінності. Якщо євреї у збоченому сприйнятті Гітлера були абсолютним злом, невилковною патологією на тілі людства, яку слід ретельно і методично знищувати, то українці у світогляді путіна — це патологія на тілі російської нації, небезпечна мутація «російськості», яка заперечує само себе і видає себе за щось інше (стає «анти-росією»), у термінах путіна, якою маніпулюють, зрозуміло, одвічні вороги росії та їхні місцеві найманці). Українців, однак (на відміну від примордіально «невилкованих», з поглядом Гітлера, євреїв), можна звільнити від їхнього розумового збочення, від хибної свідомості, званої українством, і зробити їх «нормальними», тобто російськими. Кремльські ідеологи передбачають для них табори перевиховання, доповнені фізичною ліквідацією тих, хто перевиховання не хоче і тим підтверджує, що є «нацистом».

За наявними свідченнями, путін не був надто одержимий «українським питанням» на початку своєї політичної кар'єри, хоча, безумовно, левкав антизахідні образи, імперський реваншизм і постсовєтську ностальгію протязом усіх років свого врядування у Санкт-Петербурзі, а згодом у москві. У постсовєтській росії не бракувало свіогістичної, українофобської літератури, яка включала як квазінаукові праці дореволюційних і білоемігрантських авторів, так і сучасні антиукраїнські тексти в усіх жанрах. Владімір путін як офіцер КГБ міг бути знайомий з цією літературою ще за совєтських часів, оскільки влада мовчки толерувала її «самовидний» обіг і часто сама подіяла її основні ідеологічні, переважно конспірологічні, постулати. З великою вірогідністю можемо припустити, що власне антизахідництво й залишковий імперіалізм, успадковані зі служби в «органах», поєднувалися у путіна з глибоко закоріненими в російському суспільстві великодержавницькими поглядами на Україну і логічно провадили його від квазі-академічного заперечення

Україні як нації до сумнівів у її політичній легітимності, а відтак і до спроб усунути цю «історичну аберацію» силою.

У першій частині цієї статті я розглядаю (можливо) ідеологічні джерела українфобії Путіна, тоді як у другій частині поетапно простежую еволюцію його риторики й політики щодо України, від 1990-х і дотепер. Мое головне припущення полягає в тому, що це ставлення значною мірою визначалося російською культурою, політичною філософією та специфічно імперським світоглядом загалом. Проте конкретні політичні кроки і рішення, хоч і засновані на цьому спотвореному світогляді, не кочне мали набутися аж таких масштабів і сягнути крайнощів генцициду, коли б патологія, що лежить в їхній основі, були належним чином розпізнані та заблоковані.

1. Сумнівне «братерство»

Невдовзі після масакри в Бучі, у квітні 2022 року, президент Франції Еммануель Макрон спровокував обурення багатьох українців, застерігши журналістів від уживання терміну «генцицид», бо, мовляв, «ці два народи [росіяни та українці] є братами». Міністерство закордонних справ України висловило своє розчарування словами Макрона і назвало метафору недоречною, оскільки ці так звані «брати» вбивають українських дітей, обстрілюють мирних жителів, гвалтують жінок і руйнують усе на українській землі. Інші коментатори без зайвої дипломатії заявили, що «братами» росіяні є насправді не українці, а орди Чингісхана. Президент Володимир Зеленський пам'ятно визначив російсько-українське «братерство» біблійною метафорою про Каїна й Авеля.

Міф про «братерство» та подібні метафори були розроблені більшовиками, які не могли вже просто так заперечувати існування української нації (як це робили їхні суперники-монархісти), особливо після виходу українців на політичну сцену в 1917—1918 роках та проголошення Української Народної Республіки. Більшовики якраз тому й виграли громадянську війну, що були гучнішими у «національному питанні», ніж білогвардійці, які ревно відстоювали ідею «єдиної і неподільної Росії». Ленін зумів прихилити значну частину меншин на свій бік, пропонуючи їхнім лівим лідерам різні ступені автономії.

Путін, який звинувачує більшовиків у «винайденні» радянських націй, включно з Україною, та руйнуванні «єдиної і неподільної росії», явно посилається: більшовики насправді врятували Російську імперію від остаточного розпаду, залучивши «націоналів» до свого утопічного проекту глобальної соціалістичної федерації, — на протизвагу до монархістів, які наполегливо заперечували реальність (і пов'язану з нею модерність) — до стоту як це робить тепер путін. Радянське «братерство» було лицемірним, бо ж не передбачало реальної рівності: росіянам відводилася роль «старшого брата» («старшого» не так за віком, як за місцем у ієрархії; відоме визначення Сталіна росіяні як «перших серед рівних» стосувалося насамперед старш; йшлося про встановлення чіткої ієрархії в комуністичній «родині», де росіянам приписувалася як політична, так і культурна зверхність).

(Далі буде).

Микола РЯВЧУК,
письменик і публіцист,
почесний президент Українського ПЕН,
лауреат Національної премії
імені Тараса Шевченка 2022 року.
Джерело: <https://zbruc.eu>.

Ракурс

Позиція

Чи збережуть США лідерство у світі?

Чого сподіватися від Дональда Трампа?

2024-й — рік президентських виборів у США, і це найголовніша політична подія, навіть, якщо хочете, політичне шоу для американців, яке впливає на їхню повсякденність.

Певна річ, пересічні американці пов'язують президентські вибори зі сподіваннями на зміни на краще в їхньому житті. Для нас, українців, найважливішим є питання: чи США допомогли б нам, якщо американці обериуть нового/старого президента? Звісно, у кожного із нас уже є певні уявлення про основних претендентів на повторне обрання на пост президента США — Джо Байден і Дональд Трамп. Хоча ми й не дуже задоволені тим, як адміністрація Байдена вкрай повільно налаштовується на серйозну допомогу Україні, все ж таки 46-й президент більш передбачуваний і послідовний у своїх рішеннях, ніж Дональд Трамп.

Напевно, найкраще Д. Трамп знає ті американські високоспосодавці, які працювали з ним під час його першої каденції — із січня 2017-го по січень 2021-го. Так, експрезидент Майк Пенс в інтерв'ю CNN 8 жовтня 2023 року зазначив, що обрання Д. Трампа на другий термін може призвести до посилення ізоляціонізму і відходу США від лідерських позицій у демократичному світі. Експрадник Д. Трампа з національної безпеки Джон Болтон сприймає безапеляційні заяви колишнього шефа досить скептично: «Яку сферу не візьми, у неї майже нема програми, є лише сам Дональд Трамп. А його заяви, нібито він здатний вирішити конфлікт між росією та Україною за 24 години, настільки безглузді, що руйнуються під власною вагою».

Під час дискусії 17 лютого у Мюнхені щодо України, організованій фондом Віктора Пінчука, колишній держсекретар США Майк Помпео наголосив, що «Трампа варто оцінювати за його реальними діями, а не за його резонансними заявами, які не обов'язково здійснюються». Як приклад згадав про заяви Д. Трампа стосовно виведення американської армії з Афганістану, коли «він 57 разів твітів про це, але, зрештою, це зробив не він, а Байден». Ми розуміємо, що Д. Трамп ніколи не був і ніколи вже не буде класичним політиком, про що свідчить епатажність, контраверсійність та ексцентрисичність його поведінки і його висловлювань, розрахованих переважно на не надто освічену частину його електорату, незадоволеного, на думку соціологів Емлі Екінс, своїм фінансовим та соціальним становищем.

Наведемо дуже коротко деякі висловлювання Д. Трампа щодо України. Так, 22 лютого 2022 року він назвав «геніальною» заяву Путіна визнати «неза-

(Закінчення. Початок у номері за 29 лютого)

лежність» «ОРДЛО» та його наказ відправити «миротворчі сили» на Донбас. А вже через три дні назвав напад росії на Україну жахливим: «ми молимося за гордий народ України. Боже, благослови їх усіх». 1 серпня 2022-го Д. Трамп заявив,

що «Україна уникнула б повномасштабного вторгнення росії, якби визнала Крим російським і відмовилася вступати до НАТО». 8 березня 2023-го в радіоінтерв'ю ведучому Fox News казав, що міг би домовитися віддати Путіну «деякі українські території, які є російськомовними». (Напевно, Д. Трамп не знає, що майже 100% українських громадян володіють російською мовою і щонайменше третина білорусів ЗСУ — російськомовні, а головнокомандувач генерал О. Сирський є етнічним росіянином). 10 травня 2023-го під час зустрічі з виборцями у Нью-Гемпширі Д. Трамп заявив, що не буде зобов'язаний надавати допомогу Україні, якщо виграє вибори. 16 липня 2023-го в інтерв'ю Fox News оприлюднив свій план щодо забезпечення миру в Україні за 24 години у разі повернення на пост очільника Білого дому. До речі, перебуваючи в Мюнхені, В. Зеленський висловив готовність похитати з Д. Трампом на фронт в Україну, аби «він побачив реальність війни, яку хоче зупинити за 24 години».

Слід зазначити, що Д. Трамп — єдиний в історії США президент, який двічі піддавав під імпічменту Конгресі. Йому загрожує понад 500 років ув'язнення за 34 кримінальні злочини, пов'язані з фальсифікацією ділової документації, а також у зв'язку з його спробами скасувати підсумки виборів 2020 року. 16 лютого суд у Нью-Йорку зобов'язав Д. Трампа виплатити 354,9 млн доларів штрафу у справі про шахрайство з оцінкою вартості його статків. (До речі, за деякими даними, ці статки становлять від 2,5 до 3 млрд доларів. У жовтні 2021-го, вперше за 25 років, Д. Трамп не потрапив до списку 400 найбагатших американців за версією Forbes). Нещодавно суд у Нью-Йорку постановив, що перший процес у кримінальній справі Д. Трампа розпочнеться 25 березня. Після того, як Верховний суд штату Колорадо у грудні минулого року ухвалив виключити Д. Трампа зі списку кандидатів на посаду президента США у

2024-у, понад 20 штатів можуть заборонити йому брати участь у цих виборах. Утім, цими днями Верховний суд США, розглянувши справу про право Д. Трампа знову обіймати посаду глави держави, скасував рішення суду штату Колорадо й

його повторного обрання на пост президента США, на жаль, не випадає. Утім, міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба не вважає, що потенційне обрання Д. Трампа президентом США у 2024 році може негативно позначитися на підтримці України. На його думку, Д. Трамп — «це людина, з якою можна працювати, потрібно просто вміти з ним працювати». Д. Кулеба припускає: «якщо Трамп переможе на виборах, він буде абсолютно іншим». Звісно, шановному Дмитру Івановичу видніше, ніж авторові цих рядків...

В історії людства було чимало переломних або поворотних моментів, після яких ситуація у світі кардинально змінювалася. Не виключено, що внаслідок широкомасштабної агресії путінського режиму проти України російська комуні-ордінська імперія може розпастися наприкінці першої чверті XXI століття, що стане новим переломним моментом в історії не лише Європи, а й всього світу.

Основною складовою такого переломного моменту може стати остаточна перемога демократії над тоталітаризмом, який зародився в 30-х роках ХХ століття в Німеччині та СРСР і реанімувався в першій чверті ХХІ століття в путінській росії. Кульмінацією цієї реанімації стала широкомасштабна, нічим не спровокована агресія азійської росії проти миролюбної європейської України. По суті у даній час на українській території триває Третя світова війна між демократичними країнами ЄС і НАТО та їх партнерами — з

сплати цією країною внесків до бюджету НАТО він «не тільки не став би на захист цієї країни, що зазнала напад, а навіть заохочував би агресора, робити все з цієї країною, що він захоче»...

Ця заява викликала осуд у багатьох державах, особливо в країнах НАТО. Адміністрація Байдена різко осудила наміри Д. Трампа відмовити союзникам у разі нападу на них росії. Більш дум назвав ці заяви «жахливими й божевільними». Зокрема, офіційний представник Білого дому Ендрю Бейтс зазначив, що «заохочення вторгнень кривавих режимів на територію найближчих союзників Вашингтона жахає і занепокоює, а також ставить під загрозу національну безпеку Сполучених Штатів».

Отже, на мій погляд, нічого доброго очікувати українцям і європейцям від Д. Трампа у разі

одного боку, й авторитарними режимами в РФ, КНР, КНДР та ІРІ — з боку іншого. І від наслідків нищівної конфронтації між демократією та авторитарієм залежатиме, як розв'яжуться людство у наступні десятиліття і століття. Вважаю, початок цього переломного моменту зафіксувала Мюнхенська безпекова конференція 16—17 лютого цього року.

Упродовж наступних десятиліть ситуація у світі значною мірою визначатиметься тим, чи вдасться Сполученим Штатам Америки зберегти і посилити свою роль глобального лідера. Багато то з експертів і політологів допускає, що Д. Трамп у глобальній політиці поведеться як бізнесмен та ізоляціоніст — Америка First («Америка понад все»). На мій погляд, в епоху взаємозалежності країн світу і

фонує журналісти з Будапешта, я їм про це теж кажу. Перепитують у мене, чи не боюся так жорстоко критикувати лідера держави. Відповідаю, що мені 84 роки — кого я маю боїтися? Я закінчив малярську школу, родина розмовляла угорською. Я і словацьку знаю, адже в родині є словацькі корені. Коли в 1959-у приїхав до Києва, вчив, на жаль, не українську, а російську мову. Але тепер я забув російську. Сказав своїм дітям та онукам, щоб вони теж її забули й ніколи не розмовляли з росіянами.

— Під час ігрової кар'єри вас називали «фашистом» — за угорське коріння і те, що Угорщина воювала на боці Німеччини. Пам'ятаєте, хто це придумав? — Придумали в Москві. Мене це дуже обурювало. Коли ми з київським «Динамо» приїжджали в Москву, завжди грав проти місцевих команд на межі фолу. Вони мене боїлися.

— Ви завжди вели здоровий спосіб життя і в 70 років ще катилися на лижах... — Так, але п'ять років тому виникли проблеми з ногою. Довелося замінити тазостегновий суглоб. До цього я це бігав. Зараз гуляю. Роблю зарядку. Давно не був у своєму старенькому будинку в Карпатах. Він біля села Верхнє Студене (є ще Нижнє Студене), тільки на 800 метрів вище села. Там дуже красиво.

Максим РОЗЕНКО. Джерело: <https://champion.com.ua>.

тотальної глобалізації, яка посилюється з появою Інтернету, політика ізоляціонізму є неприйнятною для будь-якої держави, великої чи малої. Оскільки США є наймогутнішою економічною, технологічною і науковою державою, то вони просто приречені бути лідером демократичного світу, якому ще й досі протистоять сили авторитарії і тоталітаризму. Сьогодні, коли у світі накопичено близько 12 тисяч ядерних боєголовок, якими кілька разів можна знищити все живе на нашій маленькій беззахисній планеті, всі країни та їх населення здані врятуватися і вихити лише за умови співпраці й взаємодії між собою в боротьбі проти зла, тоталітаризму і різних загроз подальшому існуванню людства. Сьогодні, в умовах тотальної глобалізації, жодна нація не може забезпечитися і вижити, дотримуючись ідеї хуторянської ізоляції — «моя хата скраю, а нічого не знаю і не хочу знати».

У США вже сотні років функціонують майже ідеальні державні інституції — Конгрес, президент і його адміністрація, судова система. Але в цих інституціях працюють люди з різною освітою, різними політичними уподобаннями і різними матеріальними статками, різного етнічного походження, з різним рівнем культури, з особистими інтересами й амбіціями, що значною мірою визначає характер функціонування цих державних інституцій, яке не завжди може бути ідеальним, що ми й бачимо останніми місяцями в процесі взаємодії Конгресу та Білого дому. Не можна виключити, що процес «перетягування каната» між демократами і республіканцями в Конгресі, та між Конгресом і адміністрацією президента може затягнутися на кілька місяців, а то й до президентських виборів у листопаді.

За таких умов ми можемо сподіватися лише на допомогу Європи, Канади, Японії, Республіки Кореї, Австралії та інших дружніх до нас держав. Звісно ж, маємо нарощувати власне виробництво озброєння та боеприпасів на підприємствах нашого ОПК у співпраці з партнерами. Однак на це потрібні роки, тому без масштабної допомоги США, скоріш за все, ми зможемо лише оборонятися.

Схоже, що не тільки у США, а й в інших цивілізованих країнах сьогодні демократія дедалі більше зазнає нападів з боку агресивних та егоїстичних популістів, які, до того ж, ще й заграють з авторитарними і тоталітарними режимами, ба більше — багат в чому, особливо у сфері міжнародних відносин, наслідують їх агресивну поведінку. Заблокований під тиском Д. Трампа у Палаті представників пакет допомоги Україні у розмірі 60 млрд доларів став символом послаблення зобов'язань США перед Україною і перед країнами НАТО. І це має спонукати провідні демократичні країни остаточно переглянути свої відносини з авторитарними режимами, щоб зайняти більш радикальну консолідовану і безкомпромисну позицію щодо цих режимів, оскільки поступливі і сподівання на їх «демократизацію» ведуть лише до посилення і створення екзистенційної небезпеки для демократичного світу. Між силами добра і зла не може бути жодного діалогу. Лише боротьба. Як між Богом і дияволом...

Олексій ВОЛОВИЧ, кандидат історичних наук. Джерело: <https://bintel.org.ua>.

«Батьківщина» вимагає мораторію на продаж землі до кінця війни

Зупинити розпродаж сільськогосподарських земель до кінця війни плюс п'ять років і запровадити програму розвитку сімейного фермерства вимагає від влади Юлія Тимошенко.

Лідерка «Батьківщини» закликала владу припинити розпродавати за лаштунками війни природні ресурси та найкращі державні підприємства і зупинити стратегію перетворення України на ресурсний центр Європи.

«Я не хочу, щоб наші воїни повернулися з війни і побачили, що країна, за яку вони віддавали свої життя, обрана до нищівної кінця на поталу. Саме тому мовчати я більше не буду. Я починаю говорити і діяти!» — заявила голова партії «Батьківщина» Юлія Тимошенко у відеозверненні на своєму YouTube-каналі.

Вона нагадала, що із 1 січня 2024 року розпочається другий етап так званої «земельної реформи», що дозволяє продаж землі по 10 тисяч гектарів в одній ризі, в тому числі і юридичним особам. На перехонання лідерки «Батьківщини», вітчизняні фермери не спроможні конкурувати із земельними спекулянтами і міжнародними олігархічними структурами, тому це рішення влади — прямий шлях до втрати Україною сільськогосподарської землі.

«Поки наші хлопці й дівчата проливають свою кров, захищаючи кожен сантиметр нашої землі, в тилу розпродають не тільки сільськогосподарську землю, розпродають нашу територію», — обурилася Юлія Тимошенко. Саме тому команда «Батьківщини» наполягатиме на необхідності ухвалення розробленого законопроекту про негайне зупинення

продажу землі до закінчення війни плюс п'ять років. А ще Юлія Тимошенко вкотре наголосила на необхідності розвитку в Україні сімейного фермерства, покровову програму запровадження якого вже розробила «Батьківщина».

«Ми все ще здатні після Перемоги побудувати найсильнішу на європейському континенті державу, але потрібно докорінно замінити стратегію та негайно виправити всі помилки. І зараз саме час це починати», — підсумувала політик.

Лідерка «Батьківщини» пообіцяла невдовзі оприлюднити плани збереження у власності українського народу й інших національних багатств: лісів, стратегічних підприємств, енергетичних гігантів тощо.

Волонтерський фронт

Від Балтщини — захисникам неба

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

Окремо пані Анна висловила вдячність керівництву громади за можливість користуватися приміщенням.

А голова ради ветеранів Балтської ОТГ Марія Меланич, у свою чергу, подякувала ветеранам-активістам, які, відгукнувшись на прохання, різали смужечки для сітки, а хтось зробив і посильний грошовий внесок на придбання взуття для поранених захисників, які одужують під опікою медиків військового шпиталю. Особливо вона виокремилася внесок Н.О. Сапожника, А.А. Мажарович, Т.В. Оцабріка, А.І. Заболотної, Я.Ф. Мунтян, Т.В. Цісар, С.А. Гончарука, Н.І. Васиної, М.С. Вербецької. «І разом з ними наближаю день Перемоги! Бережи, Боже, наших воїнів-захисників!» — побажала вона.

Сплетена сітка не лише призначена захищати військових, вона ще й символізує єдність і силу громади. «Сіточка в Балті» не згортають свою роботу. Проект триває.

Маємо пам'ятати, що допомога нашим захисникам — це, безперечно, питання нашого життя.

Ольга ЧЕРНЕНКО, Людмила ШЕЛИХ. м. Балта.

Оголошення

Вважати недійсними втрачені оригінали студентських квитків/залікових книжок (за списком)

№	П.І.Б.	Курс/ Спец/Гр	№ Студ.квитка/ Залікової книж.	Дата видачі	Ким/ Де видано
1.	Оссіку Олуватосін Джохн	1 Мед 2 гр	344/2021	2021	ОНМедУ
2.	Ларбі Вікторія	3 Мед 2 гр	198/2018	2018	ОНМедУ
4.	Джулюх Абуа	4 Мед 4 гр	123/2018	2018	ОНМедУ
5.	Оулахцон Алі	4 Мед 3 гр	28/18-2021	2021	ОНМедУ

Вважати недійсним втрачений оригінал свідоцтва (№3-642) про право власності на житло — квартиру №51 по вул. Академіка Філатова, 33-а у м. Одесі, виданого 21 квітня 1993 року Управлінням ЖГГ виконкому Одеської міської ради народних депутатів Савенко Євгенії Михайлівні, Савенко Миколаю Івановичу, Савенко Тетянні Миколаївні, Савенко Євгенії Миколаївні в рівних частках на підставі розпорядження органу приватизації №5942 від 21 квітня 1993 року.

У зв'язку з утратою оригіналу вважати недійсним посвідчення учасника бойових дій, серія УБД №016783, видане 30 квітня 2015 р. Східним регіональним управлінням Державної прикордонної служби України на ім'я Гогілевцев Олег Геннадійович.

Втрачений диплом магістра із судово-медичної експертизи з відзнакою (серія СК номер 35616539), виданий Одеським державним медичним університетом 31 січня 2009 року на ім'я Уманського Дмитра Олександровича, вважати недійсним.

У зв'язку з утратою оригіналу вважати недійсним державний акт (серія ЯЖ №300191) на право власності на земельну ділянку (кадастровий номер 511013690:18:013:0019), розташовану за адресою: м. Одеса, вул. Ромашкова, 43, виданий 18 червня 2008 року Марченко Світлані Вікторівні управління земельних ресурсів у м. Одесі на підставі рішення Одеської міськради від 22 січня 2008 року за №2283-В, зареєстрований у книзі записів ресторації держдерж на право власності на земельну ділянку №00850500835.

У зв'язку з утратою оригіналу вважати недійсним свідоцтво (№8-18683) про право власності на житло — квартиру №21 по вул. Мала Арнаутська, буд. 72, розпорядження органу приватизації № 196236, видані 5 червня 2006 року управлінням ЖГГ Одеської міської ради Сенюшкіної Людмили Миколаївні, Сенюшкіну Вячеславу Валерійовичу в рівних частках.

Посвідчення особи моряка (АВ 567280), видане 24 грудня 2015 року Ізмаїльським МТП на ім'я Гуровського Семена Ігоровича, вважати недійсним у зв'язку з утратою оригіналу.

Вважати недійсним втрачене посвідчення учасника бойових дій, серія АБ №246768, видане Суворовським РБК м. Одеси 3 жовтня 2001 року на ім'я Худяков Сергій Григорович.

У зв'язку з утратою оригіналу вважати недійсним свідоцтво №216, видане Міністерством юстиції України Бочкарської Еммілії Іванівні про те, що рішення Центральної експертно-кваліфікаційної комісії Мін'юсту від 31 травня 2018 року їй присвоєно (підтвержено) кваліфікацію судового експерта з правом проведення економічних експертиз.

У зв'язку з утратою вважати недійсним дублікат (виданий у 2005 році Більвівським райвійськоматом) посвідчення учасника бойових дій, виданого у квітні 1989 року Ізмаїльським РБК на ім'я Краснобокий Сергій Петрович.

У зв'язку з утратою вважати недійсним посвідчення учасника бойових дій, серія ЮА №013162, видане 14 січня 2022 року Київським райвійськоматом у м. Одесі на ім'я Крикливо Анатолій Сергійович.

У зв'язку з утратою вважати недійсним оригінал договору купівлі-продажу, посвідчений 26 вересня 2008 року приватним нотаріусом Ширяківського районного нотаріального округу Черевко Н.М. і зареєстрований у реєстрі за №1918.

Прийом реклами та оголошень в «Чорноморські новини»
пл. Б. Дерев'янка, 1, каб. 602.
Тел.: (050) 55-44-206.
E-mail: chornomorski_novyny@ukr.net

Йожеф САБО: «Прийшли русаки — забрали будинок»

Легендарний футболіст і тренер розповів про футбол та політику

Олександр Шовковський виграє шостий матч поспіль після призначення на посаду головного тренера київського «Динамо». Лідер цього рейтингу — Йожеф Сабо із 10 перемогами, які він здобув майже 20 років тому, в сезоні 2004/05. Це і стало приводом поспілкуватися з патріархом тренерського корпусу України, який 29 лютого відсвяткував своє 84-ліття.

— Йожефе Йожефовичу, як думаєте, Олександр вдасться побити ваш рекорд?
— Дай Боже, щоб він побив усі рекорди в «Динамо». Вболіваю за нього всім серцем. Він був дуже дисциплінованим футболістом. Виконував усі тренерські завдання. Була голова на плечах. Ніколи не пив. Я його пацаном забрав з «Динамо-2». В одному з матчів за «Динамо-2» Шовковський зробив помилку, тренери відправили його в «Динамо-3». А я, коли про це дізнався, відразу забрав Сашу в першу команду. На той час краща займався формуванням нової команди. Також узяв Ковського, Голєва.

— Що трохи зарано давати оцінки. Він тільки на початку свого тренерського шляху. Але, думаю, все у нього вийде. Якщо не сьогодні, то завтра. Якщо не сьогодні, то післязавтра. Зараз радію за нього.

— Чи не затягнуло керівництво «Динамо» момент прощання з Луцьку?
— Луцьку — професійний тренер. Так, останнім часом він мало що давав «Динамо». Напевно, Мірча попросив керівництво придбати нових гравців. Але, скоріш за все, на це не було грошей. Чому — цілком зрозуміло. Іде війна. Мабуть, настрий у Луцьку вже був не той. Але у восьмому можна знайти й позитив. Шовковський працював поруч із дуже кваліфікованим тренером. Для Олександра це гарний досвід, який йому нададі знадобиться.

— До речі, про керівництво «Динамо». Багато років тому у вас стався конфлікт із братами Суркісами. Зараз які з ними стосунки?
— Нормальні. Вітали мене з днем народження. Всі конфлікти залишилися позаду. Сьогодні війна і не можна сваритися. Вони утримують «Динамо» під час війни. За це їм треба дякувати. Вони витрачають на команду гроші. Поверте, це дуже дороге задоволення.

— Якби вам 25 років тому ска-

ДУХОВНІСТЬ. СПАДЩИНА. АКЦЕНТИ

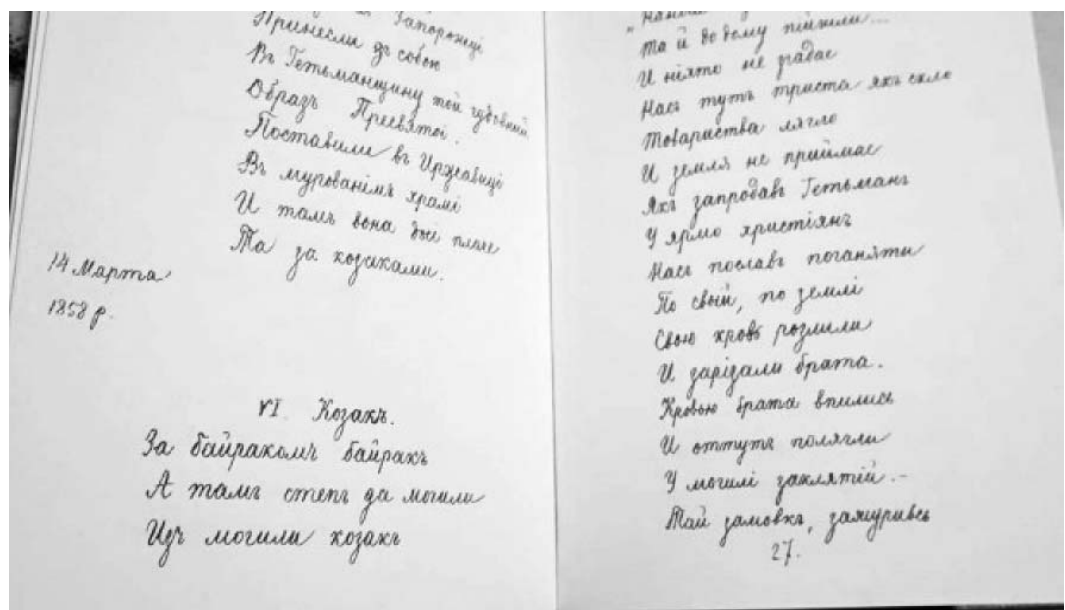
Шевченко і цензура

(Закінчення. Початок на 1-й стор.) «У консервативно-реакційних колах «Кобзар» одразу ж викликав суперечки й зазнав нападок. Про одну з таких суперечок, — що відбулася 23 квітня 1840 року на вечорі в М. Маркевича, на якому був присутній і Шевченко, — в щоденнику Маркеви-

ря» 1894 року із поеми «Іржавець» вилучили 40 рядків, де були навіть найменші натяки проти Петра I чи російської політики. Великі шматки були вилучені і з віршів «Чигирине, Чигирине», «І мертвим і живим...», «До Основ'яненка». А відомий «Заповіт» у цьому виданні взагалі складався лише з першої

відкриття видавництва і затвердження їх редакції, складання ориєнтованого плану видавничої продукції (з визначенням обсягу та проценту літератури по окремих жанрах і для окремих груп споживачів). Цікаво, що одним із перших кроків Головліту стала заборона приватним видавцям друку-

бути присутнім у всіх радянських передмовях і коментарях — це цитати вождів партії та обов'язковий наголос на «вплив» на творчість поета «передової російської інтелігенції». У зазначеній передмові цей канон також додано: «До пропонуваного читачам другого видання цієї книжки додані віднайдені нові офіційні документи, записи в щоденниках сучасників і друзів Т.Г. Шевченка, матеріали тогочасної періодики про зв'язки українського поета з передовою російською громадськістю, зокрема з В.Г. Бєлінським, М.О. Добролюбовим, М.Г. Чернишевським, про вихід у світ прихитливих творів поета українською та російською мовами, про участь в Аральській експедиції та ін.». Бєлінський, Добролюбов і Чернишевський в радянські часи були введени в канон «батьків російської демократії», як Ленін, Маркс та Енгельс — в канон будівників комунізму. Хоча той же Бєлінський дуже критично ставився до творчості Шевченка і писав про нього так: «Новий опит співаний г. Шевченка, привилєгованого, кажеся, малоросійського поета, убеждає нас еще более, что подобного рода произведений издаются только для усаждения и назидания самих авторов: другой публики у них, кажется, нет. Если же эти господа кобзарі думают своими поэмами приносить пользу низшему классу своих соотечей, то в этом очень ошибаются: их поэмы, несмотра на обилие самых вульгарных и площадных слов и выражений, лишены простоты вымысла и расказа, наполнены вычурами и замашками, свойственными всем плохим пиитам, — зато нисколько не народные, хотя и подкрепляются ссылками на историю, песни и предания, — и, следовательно, по всем этим причинам — они непонятны простому народу и не имеют в себе ничего с ним симпатизирующего». Ба більше: ««Здравый смысл в Шевченке дозжен видет осла, дурака и пошлеца, а сверх того, горького пьяницу, любителя горелки по патриотизму хохлацкому. Этот хохляцкий эпитет написал два пасквиля — один на государя императора, другой — на государыню императрицу. Я не читал этих пасквиля, но уверен, что пасквиль на императрицу должен быть возмутительно гадок. Шевченку послала на Кавказ солдатом. Мне не жаль его, будь я его судьей, я сделал бы не меньше. Я питаю личную вражду к такому роду либералам».

ча читаємо: «А Кукольник уже налав на Мартоса, критикував Шевченка, заперяв, що напрям його «Кобзаря» шкідливий і небезпечний. Мартос впадає у відчай». Цей переляк і відчай, очевидно, й спонукали Мартоса, не зупиняючи перед додатковими видатками на перевестку, вилучити з «Кобзаря» ряд уривків, публікація яких могла мати неприємні наслідки не тільки для автора (що й показав згодом розгляд «Кобзаря» в ІІІ відділі), — зазначав відомий шевченкознавець Василь Бородін.

строфи — далі йшли цензурські крапки. Під заборону потрапили, зокрема, такі рядки: *Так от як кров свою лили Батьки за Москву і Варшаву, І вам, синам, передали Свої кайдани, свою славу!*

«І мертвим і живим...» *«До того — Московщина, Кругом чужі люди, Тяжко, батьку, Жити з ворогами!*

«До Основ'яненка» *Такая їх доля: Не вернуться сподівані, Не вернуться воля, Не вернуться заporожці, Не встануть гетьмани, Не покриють Україну Червоні купали!*

«Чигирине, Чигирине» Утім, існували й інші «Кобзарі» — цензуровані. Після арешту Тараса Шевченка в 1847 році, коли друковані «Кобзарі» були заборонені в Російській імперії й вилучалися з усіх бібліотек та книгосховищ, почався процес масового переписування і «хороших по руках» як окремих поезій Шевченка, так і всього «Кобзаря». Наприклад, зберігся примірник «Кобзаря», переписаного і розмалюваного друзями Шевченка, який вони подавали поетові замість вилученого охрального списа повернення із заслання. Також відомі рукописні «Кобзарі» 1861-го багатолітного доглядача могили Тараса Шевченка, а тоді — студента історико-філологічного факультету Харківського університету Василя Гнілосирова.

Шахрада, до цих «Кобзарів» іноді потрапляли твори інших поетів, близьких до Шевченка по духу. Так, на Галичині довгий час приписували Шевченкові вірші «Ще не вмерла Україна», і Михайло Вербицький, коли писав музику Гімну, був переконаний, що це слова Шевченка.

Саме ці рукописні «Кобзарі» (а це — перший цензурований «Кобзар» виданий у 1876 році в Празі) стали основою для масового видання поезії Тараса Шевченка, яке розпочалося після послаблення царської реакції в 1905-у, а з початком української революції 1917—1921 років вибухнуло з новою силою. Товариства «Просвіта» підняли Шевченкове слово на свій прапор, а Центральної Рада у 1917-у вперше оголосила день народження Шевченка національним святом і вихідним днем. У той час з'явилися десятки приватних видань, які масово видавали українську літературу. І твори Шевченка також.

Але так тривало недовго. Уже в 1922 році з метою зведення всіх існуючих напрямів цензури під егіду керівництва Народного комісаріату освіти було засновано Головне управління у справах літератури й видавництва (Головліт), яке видавало дозволи на випуск у світ книжок, періодичних видань, затвердження редакційних колегій (відповідальних редакторів),

вати твори Шевченка та деяких інших класиків української літератури — це право мали лише державні видавництва. І це при тому, що щорічно твори поета видавалися та перевидавалися величезними тиражами. Так, тільки з 1920-го до 1938-го побачили світ 182 назви видань загальним накладом 2991790 примірників.

Із згортанням політики українізації та посиленням репресій проти української інтелігенції під заборону потрапили і «Кобзарі», які масово почали вилучатися із бібліотек та книгосховищ. У першу чергу «гід ніх» потрапили книги із «ідеологічно неправильними» передмовами, примітками, просто згаданими іменами новоявлених «ворогів народу». Так, у 1933 році весь наклад тритомного видання Шевченкових творів за редакцією відомого літературознавця Олексія Дорошкевича цензура конфіскувала та вилучила з бібліотек і книготорговельної мережі. Жертвами репресій стали і всі причетні до виходу у світ видання «Кобзаря» 1931 року. Розстріляні в 1937-у художники-ілюстратори В. Седляра, а його творчий доробок знищили.

Не реалізовані залишилися й ідеї видання академічного 8—10-томного повного видання творів Шевченка, над яким працювали С. Єфремов, М. Новіцький, В. Міяковський, А. Флорда, П. Рудін, О. Новицький. Пізніше більшість із них були репресовані із ярликом «шевченкознавець-націоналіст». Сергія Єфремова визнали винним в організації вигаданої в ГПУ Спілки вивчення України. Символічний процес над «членами СВУ» в Харківському оперному театрі розпочався 9 березня 1930 року, в день народження Шевченка.

Але повністю заборонити Шевченка радянська влада не могла. Тому від самого початку його всіляко намагалися зробити «своєм»: у передмовях робився акцент передусім на кріпацьке походження та солдатчину, а його твори маркувалися як «антикріпацькі», «атеїстичні», «пролетарські». Ось типова риторика з передмови відомої шевченкознавиці Єлизавети Середи до видання 1982 року «Тарас Шевченко: Документи та матеріали до біографії. 1814—1861»: «Поет-інтернаціоналіст, він був пристрасним пропагандистом і полум'яним захисником ідеї дружби і єднання всіх поневолених народів. Усю свою творчість і все своє життя Шевченко поставив на службу революційно-визвольній боротьбі проти кріпацтва і самодержавства. Велика любов до трудового народу, заклики до революційної боротьби за повалення кріпацького ладу поєднувалися в поета з неохитною вірою в перемогу над царизмом». Це один штрих, який мав

видові псалми», «Заступила чорна хмара» та ін. Цікавою була практика масового видання так званих «Малих Кобзарів» — «вибраного Шевченка», до яких не входив жоден із його «неоднозначних» творів. А коментарі та передмови всіляко ліпили із Шевченка образ «вірного друга усіх пригноблених», який палко підтримував «російських демократів». До речі: якщо поезія «Чигирине, Чигирине» й потрапляла до канону цих «Малих Кобзарів», то переважно у варіанті, який фігурує в цензурованих дореволюційних «Кобзарях».

За що ж боролись ми з панами?
За що ж ми різались з ордами?
За що скородили списками Татарські ребра??
Тоді як в академічному світі добре був відомий рукопис Тараса Шевченка, де його рукою були написані інші слова: *За що ж боролись ми з ляками?*
За що ж ми різались з ордами?
За що скородили списками Московські ребра??

Не менш промовистими в радянські часи є і перекладацької практики творів Шевченка, особливо російською. Звідти при перекладі позначала вся антіросійська риторика або була замінена на антицарську. Ось лише деякі приклади такого «перекладу»: «по-московські лає» в російському варіанті стало «крепкой бранью осылает»; «москалики що задріли, то все очухрвали» — «царских слуг объяла зависть, все поразорили»; «ляхи були — усе взяли, кров повипивали. А москалі і світ Божий в путо закували» — «Шляхта была и все взяла, кровь выпивала. А царица даде воздух в цепи заковала»; «на квітках повірив москалеві» — «расписке поверил чиновничьей»; «може, Москва випалила і Дніпро спустила в синє море» — «Может, выжжена Украина, может, Днепр спустился в синее море»; «Твої діти молодії... московсько блекотую... заглушені» — «Сыньюе родные... под царевой бленено... заглохше»; «Як все москаль позабирає, як розкопа великий лях» — «Когда начальство раскопает и славный обрадет подвал»...

А паралельно з цим будь-яка спроба відкрити для себе справжнього, живого Шевченка була підставою для того, щоб тебе «взяв на оліяток» КГБ. 22 травня в Києві біля пам'ятника Шевченку шороку чергували «секоти», записуючи кожного, хто приходив із квітами чи читав вірші поета, в «буржуазні націоналісти».

Повернення Шевченка в нашу культуру триває й досі. На початку 1990-х він був символом національно-культурного відродження, у 2014-у — на барикадах Революції Гідності. І саме зараз його антимосковська тема, яку так намагалися втерти з його творчості і царської, і радянська цензура, набуває особливого значення.

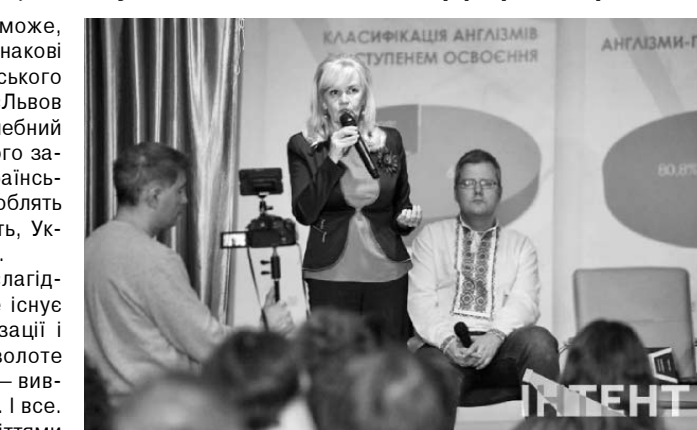
НА СВІТЛІНАХ: «Кобзар» Тараса Шевченка, виданий коштом Платона Симиренка, 1960 р. (1-ша стор.); сторінка рукописного «Кобзаря» Василя Гнілосирова, 1861 р. Репринтне видання 2013 р.; «Шевченко мобілізує». Сучасне осмислення образу поета. Джерело: Український інститут національної пам'яті (uin.gov.ua).

Запалюючи серця українським духом

Одеса відвідала мовознавиця і громадська діячка Ірина Фаріон

У новітній історії України місяць лютий посідає особливо важливе місце. Це місяць апогею Революції Гідності і розстрілу Небесної Сотні, початку против російській окупації Криму і, звичайно ж, початку повномасштабної війни РФ проти України.

Були в цьому місяці й інші, може, менші за масштабами, але теж знакові події. Чого лише вартий захід міського голови А. Садового у 2014 році «Львов говорить по-русски», абсолютно ганебний і колаборантський? Учасники цього заходу і зараз часто паплюжать українських націоналістів: мовляв, ну все роблять не так і говорять не те, бо, кажуть, Україну слід українізувати «лагідно».

Але ж усім очевидно: жодних «лагідних українізацій» не існує. Як не існує «лагідної» колонізації, німецькозаці і т.п. В усьому світі панує одне золоте правило: хочеш жити у цій країні — вивчи її національну, державну, мову. І все. Тим більше — в Україні, яку століттями зросійщували, де й сьогодні «язик» окупанта домінує у багатьох сферах. А в умовах війни питання «лагідності» взагалі виглядає вкрай неохвотно та шкідливо. У країні, яка воює проти російського ворога, не може бути нічого російського, жодних залишків колонізації, зросійщення. Як не може бути місяця у свідомості українців й іншим формам меншовартості, преклоніння перед якими іншими мовами, культурами, цивілізаціями.

На першому місці завжди має бути українське. Прові всі базові речі вже багато років говорив і лише львівська професорка, докторка філологічних наук Ірина Фаріон. Українофоби страшно боються сили її слова й думки. Тому в 2013 році й намагалися заблокувати приїзд мовознавиці до громадської діячки до Одеси, але, завдяки спротиву місцевих українців — безсумішно. Пані Ірина й тоді успішно поширювала свої ідеї у місті, яке вона високо шанує як місто Івана та Юрія Лип, Світославна Караванського, Ніни Строкатої.

Й ось уже під час повномасштабної війни, коли всі світоглядні питання лише загострилися, на запрошення одеситів Ірина Фаріон знову відвідала це віденноукраїнське місто. 22 лютого у ліцей з чудовою назвою «Надія» (особливо подяка директорці Наталі Батаєвій і заступці Марії Оробецькій) відбулася зустріч з гостею. Її учасниками були військовий ЗСУ, представники педагогічної та творчої інтелігенції, студенти, пенсіонери. Зустріч була приурочена до Дня рідної мови, тобто, звісно, нашої української мови. У залі панувала дружба патросфера, органічне поєднання биття молодих палких сердець та життєвого досвіду.

Частина розмови була присвячена презентації книжки, яка вийшла торік у відомому видавничстві «Свічадо». — «Англізми і протианглізми: 100 історій слів у соціоконтексті». Ірина Фаріон написала її разом з двома співавторками — Галіною Помилуко-Недашківською й Анною Бордовською. До речі, пані Галіна була учасницею презентації, приїхавши із Києва й зачарувавши всіх присутніх своїм шармом і гострим розумом.

Про що ця книжка? У ній — не просто про заклик до українського мовного патріотизму, стійкості, коли українці обирає українські відповідники замість англословів. Йдеться про значно глибші речі. Чому зараз відбувається такий тиск щодо запровадження скрізь англійської, часто навіть у супереч українській мові? Бо це глобальна мова, а відтак чергове намагання глобалістів вичавити все національне. Це цілком лягає ще у старі, а тепер і нові гасла про «своєбо» — наша релігія», «застарілість національних держав», «глобальну історію» і т.п., про стирання кордонів, передусім — ментальних, національних. Англійська мова в даному випадку виступає провідником брудних потоків про антинаціоналізм, антитрадиціоналізм, антиконсерватизм, насадження сексуальних збочень. Отже, протистояння тотальній англізації — це боротьба за збереження української картини світу, нашої, суто українських, уявлень, у яких нема місця антилобальним збоченням та антинаціональним виверткам на догоду глобальним структурам. Україна — самоцінність. А не додаток до глобальних проєктів з їх намаганням уніфікації світоглядів, культур, насадженням штучності в усьому — стосунках, мові, побуті, мисленні.

Звісно, дуже приємно чути гарні слова про Одесу, про її успіхи в сенсі українського патріотизму. Частково це так. Але лише частково. Живучи тут, постійно розумієш, скільки ще у нашому місті різної антиукраїнської гнилі. Починаючи з влади. Позитивні враження наших дорогих гостей мають не розслабляти, а лише мобілізувати на подальшу боротьбу за нашу українські права та свободи. Бо нема універсальних прав і свобод. Є наш, українські, цінності, права та свободи. Наша гідність. І лише тотальна реконкіста Одеси носіями справжнього українського світогляду, мови та культури, й означатиме її перетворення на суто українське місто, до чого ми всі й прагнемо. Впевнені, ця зустріч, що запалила не одне серце, посприяє подальшому просуванню величної Української ідеї. Україна переможе! Одеса — українське місто! Слава Україні!

Катерина МУСІЄНКО, Олександр МУЗИЧКО. Фото https://intent.press.

Звільняймося з полону чужих слів

По одинадцяти роках після попереднього приїзду Ірина Фаріон знову побувала в Одесі. Цього разу відома мовознавиця, глибока дослідниця історії української мови, докторка філологічних наук, приїхала з презентацією своєї книжки «Англізми та протианглізми: 100 історій слів у соціоконтексті».

Попри значну віддаленість від центральної частини нашого міста, прихильники та шанувальники (таких немало в Одесі, а після цієї зустрічі буде ще більше) знову вповнили невеличку шкільну залу, щоби знову побачити, послухати «жінку-енциклопедію» — саме так зчаста називають Ірину Фаріон за її глибокі філологічні знання. На сцені — дві елегантні жінки: Ірина Фаріон у традиційних бандерівських червоно-чорних барвах і Галіна Помилуко-Недашківська, літературознавиця, викладачка історії світової літератури Київського національного лінгвістичного університету, колега та помічниця у творчій діячці книжки. Після вступного слова Олександра Музички, професора історії Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова, зустріч одразу пішла у мовознавчому річці. Ірина Фаріон представила співавторку, а далі повідала про те, як творилася ця мовознавча праця.

Галіна Помилуко-Недашківська розповіла про себе, про те, що була шкільно-виполюваною москвитською культурою, вважала те все своїм, хоч народилася на Чернігівщині, звісно, дуже зросійщеній, але коли почала читати праці Ірини Фаріон, відкрила для себе забутий рідний світ, зрозуміла: кожне слово рідної мови — то дорога, то — тайна. — Нам усім треба лікуватися класикою, — наголосила Ірина Фаріон. — Вона настояна на часі, як добре вино. Це така насолода! Не примитивна попка. Як чайну ложку меду для здоров'я — так кілька сторінок рідної української книжки — для здоров'я духовного. Наскільки дозволив час — кілька запитань від присутніх, поміж яких були військові. «Ми захищаємо і землю нашу, й мову нашу державну, і звичай український», — сказав один із воїнів. Інший подякував за цікавий виступ. «Цей приїзд відкрив нові обрії у житті», — такими словами дякували присутні за цю зустріч організаторам та Ірині Фаріон.

По закінченню відбулася автограф-сесія. До авторки вишкувалася довга черга. Отримавши книжку, кожен прагнув бодай кількома словами перемовитися з пані Іриною, висловити якусь свою думку та почути її коментар. — З цєю книгою їздити по всій Україні, — сказала Ірина Фаріон. — Тридцять відсотків від її продажу підуть на придбання дронів для бригади наступу «Рубіж» Національної гвардії України. Рومان КРАКАЛІЯ.

Проблема, яка турбує нині багатьох патріотично налаштованих українців, — засилля в сучасній українській мові англїзмів. Чужинські слова масово використовують як в усному мовленні, так і в письмі, й це не може не викликати занепокоєння. Фактично твориться новий суржик, тепер уже англїйський. І це коли ми ще не позуємо остаточно московитського, достатньо глибоко закориненого в нашій мові упродовж тривалого історичного періоду. Москвити воявали з нашою мовою, забороняли українське слова, бо прагнули (і прагнуть) знищити наше світобачення. Ця книга виникла з протесту, зауважила Ірина Фаріон. Замало нам московського суржика — виверюємо же і англїйський. Почала записувати її слова. Набиралася їх три сотні. Зробила науковий вивисновок. З'ясувалося, що 65 відсотків англїзмів мають прями відповідники в українських словниках.

На урочистому відкритті виставки були присутні українські воїни, рятувальники, волонтери, представники муніципалітету та громадськості. На своїх світликах автор фіксує не тільки епоху, що є важливим документальним свідченням, а й показує емоції людей, зосереджуючи увагу на пережитих трагічних чи й щасливих, попри все, моментах. Вікторія БРУХАЛЬ.

«731 день та 8 років війни»

Під такою назвою 24 лютого у Всеукраїнському центрі болгарської культури в Одесі відкрилася виставка робіт відомого фотомайстра, члена Національної спілки фотографів України Бориса Бухмана.

Співпрацюючи зі Збройними силами України, автор відвідав

найнебезпечніші райони Донеччини, Миколаївщини, Херсонщини, зафіксувавши як воєнні будні і звиягту наших військових, медиків, волонтерів, так і життя цивільного населення на цих територіях. Звісно, не обмину увагою і рідну Одещину.

Це вже друга виставка Бориса Бухмана, на якій у фотооб'єктиві майстра закарбований спротив нашого народу неспровокованій аг-

ресії з боку судньої держави-окупантів. Перша, під назвою «Шляхами до Перемоги», експонувалася рік тому. — Хочу показати всім, що таке війна, — каже фотомитець. — Хочу показати, які неймовірні у нас люди.

«Вибори»

*На болотах скоро свято —
будуть владу обирати:
пахана чи президента —
до Гааги претендента.*

*Буде все демократично
і прозоро, і критично,
буде музика і вода,
буде яка сто відсотків.*

*Бо чотириста мільйонів
із свідомих регіонів*

Оголошення

Олександр РУСНИ

на підтримку кандидата
хочуть голос свій віддати.

*Підраховуйте швидко й просто:
майже всі — одностолосно.
Надруковані плакати
переможець-кандидата.*

*І усі пропандисти
Засіяють голосисто
про нечувану довіру
до царя і до режиму.*

Додаток 2
до Порядку передачі документації для надання
висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування
оцінки впливу на довкілля

Дата:
[дата офіційного опублікування в Єдиному реєстрі з оцінки
впливу на довкілля (автоматично генерується програмним за-
собами ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля
не зазначається суб'єктом господарювання)]

Рестраційний номер 6666
[рестраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля
планованої діяльності (автоматично генерується програмним за-
собами ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля,
для паперової версії зазначається суб'єктом господарювання)]

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПЛАНОВАНУ ДІЯЛЬНІСТЬ, ЯКА ПІДЛЯГАЄ ОЦІНЦІ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «МОСТИ ОДЕСА 1» 45265691

[повне найменування юридичної особи, код згідно з ЄДРПОУ або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи - підприємця, ідентифікаційний код або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті)]

Інформація про намір проводити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля.

1. Інформація про суб'єкта господарювання.

Україна, 67654, Одеська обл., Одеський р-н, село Маяки, вул. Преображенська, будинок 24.

[місцезнаходження юридичної особи або місце провадження діяльності фізичної особи - підприємця (поштовий індекс, адреса), контактний номер телефону]

2. Планована діяльність, її характеристика, технічні альтернативи.

Планована діяльність, її характеристика.

Нове будівництво Маяківської ВЕС потужністю 162 МВт, за межами населених пунктів, на території Маяківської сільської територіальної громади Одеського району Одеської області.

Місцезнаходження юридичної особи або місце провадження діяльності фізичної особи - підприємця (поштовий індекс, адреса), контактний номер телефону]

3. Соціально-економічний вплив планованої діяльності.

Метою будівництва запланованої ВЕС є виробництво електроенергії для надійного енергозабезпечення Одеської області та зменшення залежності півдня України від зовнішніх джерел енергії. Реалізація проектних рішень з виробництва електроенергії за рахунок вітру (будівництво та експлуатація ВЕС) дозволить покращити стан довкілля за рахунок скорочення викидів парникових газів в атмосферу, що відповідає зобов'язанням України, прийнятими відповідно до Паризької угоди 2015 року, Національному плану дій з розвитку відновлюваної енергетики на період до 2030 року, забезпечити регіон екологічно чистою електроенергією, створити нові робочі місця й інвестувати в місцеву економіку, покращити інфраструктуру регіону, посилити його туристичну та інвестиційну привабливість. Проект відповідає Енергетичній стратегії України до 2050 року, який передбачає відновлення енергетичного сектора за найсучаснішими технологіями, зміцнення стійкості системи та посилення енергетичної безпеки України і Європейського континенту в цілому, перетворення України на енергетично самодостатню країну, який допоможе континенту остаточно позбутися залежності від російського викопного палива завдяки виробленні в Україні чистої енергії. Будівництво та експлуатація Маяківської ВЕС буде мати позитивний вплив на соціально-економічне середовище району та області, збільшиться відрахування до місцевого бюджету у вигляді плати за використання земельних ділянок, тимчасове працевлаштування на період будівництва та постійне — на період експлуатації, плата за сервісне та орендне використання земель, а також інші платежі та збори, згідно з чинним законодавством.

5. Загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо).

У рамках реалізації Проекту передбачається встановлення від 26 до 34 сучасних турбін вітроелектроустановок (ВЕС) одноичною потужністю від 4,8 МВт до 6,2 МВт. Сумарна встановлена потужність ВЕС 162 МВт. Висота башти ВЕС становитиме приблизно від 100 м до 130 м, діаметр лопатей 160 — 170 м. Також планується прокладання кабельних ліній 35 кВ дожиною приблизно 34 км, повітряних ліній 110 кВ — 10 км, двох ПС 110/35 кВ збору потужності та підключення до ПС 330/110 кВ «Новоодеська». Передача даних від кожної ВЕС забезпечується волоконно-оптичними лініями зв'язку між усіма об'єктами ВЕС, що прокладається в одній траншеї з високонатягним кабелем та на опорі ПЛ. Щорічна генерація екологічно чистої електроенергії очікується на рівні приблизно 435 тис. МВт/год. Загальна площа території Маяківської ВЕС складає приблизно 12,1 га, з яких 9,6 га — для обладнання ВЕС, 2,5 га під опори повітряних ліній 110 кВ, кабельні лінії 35 кВ, орієнтовною дожиною 34 км, будуть прокладатися на глибині метра метри, що ніяким чином не буде заважати обробці земельних ділянок. Під'їзні шляхи будуть прокладені по існуючим міжпайових та місцевих проїздах і дорогах, таким чином буде поліпшено більше 40 км польових доріг.

6. Екологічні та інші обмеження планованої діяльності за альтернативами:

щодо технічної альтернативи 1.

Екологічні та інші обмеження планованої діяльності встановлюються природоохоронним законодавством України. Екологічні обмеження — дотримання: нормативів екологічної безпеки; розмірів санітарно-захисної зони; вимог наданих технічних умов (ТУ); вимог містобудівних умов і обмежень (МБУО) та інших нормативних документів; забезпечення належного технічного стану обладнання та споруд. Санітарно-епідеміологічні обмеження: експлуатацію об'єкта здійснювати згідно з санітарними нормами та правилами; рівень акустичного впливу не повинен перевищувати нормативи, встановлені актом законодавства України (ДБН В.1.1-31:2013 «Захист територій, будинків і споруд від шуму» та ДСН 3.3.6.037-99 «Державні санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку» (Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.1999 №37); рівень електромагнітних випромінювань не повинен перевищувати нормативи відповідно до ДСанПІН 3.3.6.096-2002 «Державні санітарні норми і правила захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань», ДСН 4.76-02 «Державні санітарні норми і правила праці з джерелами електромагнітних полів»; забезпечення виконання вимог ДСП 173-96 «Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів». СЗЗ для об'єктів електроенергетичної інфраструктури передбачені відповідно до чинних норм і правил, а також згідно із ЗУ «Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів», ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій». Технічні обмеження визначені технічними умовами (ТУ) на придбання ВЕС до енергетичної мережі. Містобудівні обмеження: дотримання вимог МБУО, дотримання охоронних зон (ОЗ) та виконання заходів захисту існуючих ліній електропостачання, ліній зв'язку, систем водопостачання та водовідведення, інших лінійних об'єктів та інженерних комунікацій.

щодо технічної альтернативи 2.

Щодо технічної альтернативи №1.

щодо територіальної альтернативи 1.

Дотримання нормативної санітарно-захисної зони (СЗЗ) згідно з ДСП 173-96 «Державні санітарні правила планування і забудови населених місць» (затвердженого наказом МОЗ України від 19.06.1996 р. №173, зареєстрованого у Мін'юсти 24.07.1996 р. за №379/1404), ДСТУ 8339:2015 «Вітроенергетика. Вітроелектростанції. Оцінювання впливу вітроелектростанцій на навколишнє середовище» та інших нормативних документів; територіальні обмеження, визначені містобудівною, інженерно-транспортною та промисловою інфраструктурою (забудовою), яка склалася на території планованої діяльності та поряд з нею.

щодо територіальної альтернативи 2.

Не розглядається.

7. Необхідна еколого-інженерна підготовка і захист території за альтернативами:

щодо технічної альтернативи 1.

Інженерна підготовка території включає планування майданчиків та облаштування фундаменту ВЕС та інших споруд, майданчиків відкритого зберігання комбикорму ВЕС, будівництво доріг і шляхів до об'єкта будівництва. При розробці проекту фундаменту всі заходи з інженерної підготовки та захисту проєктованої території від несприятливих природних явищ (зсуви, ерозія ґрунтів, підтоплення тощо) будуть розроблені з урахуванням результатів інженерно-геологічного вишукування. Топографо-геодезичні, інженерно-геологічні, гідрологічні, екологічні, археологічні та інші вишукування виконуватимуться у необхідному обсязі згідно з чинним законодавством. Проектні рішення в період будівництва та експлуатації будуть забезпечувати раціональне використання ґрунту, будуть передбачатимуть заходи протидії підтопленню, просіданню, активізації інших екологічних процесів, а також охоронні, відновлювані, захисні та компенсаційні заходи.

щодо технічної альтернативи 2.

Як для технічної альтернативи №1.

щодо територіальної альтернативи 1.

Топографо-геодезичні, інженерно-геологічні та інші вишукування виконуватимуться в необхідному обсязі, згідно із законодавством України. Проектні рішення в період будівництва та експлуатації будуть забезпечувати раціональне використання території та ґрунту, передбачатимуть заходи протидії підтопленню та ерозії, а також охоронні, відновлювані, захисні і компенсаційні заходи.

щодо територіальної альтернативи 2.

Не розглядається.

8. Сфера, джерела та види

можливого впливу на довкілля:

щодо технічної альтернативи 1.

Можливі впливи планованої діяльності з будівництва та експлуатації Маяківської ВЕС на довкілля включають:

Під час будівництва: Клімат і мікроклімат: вплив відсутній. По-вітряне середовище: відбувається незначне забруднення повітряного середовища від працюючих будівельних машин та механізмів. Концентрації шкідливих речовин в повітрі не перевищують нормативів, встановлених законодавством України. Водне середовище: не передбачає будь-якого довгострокового впливу на поверхню або підземні водні ресурси. Потенційний незначний вплив на ґрунтові води може виникнути в результаті витоків або розливів дизельного палива або мастильних матеріалів на ділянці розташування будівельного обладнання або транспортних засобів. Ґрунт: джерелом забруднення можуть стати стоки поверхневих вод з території будівництва, забруднення від паливно-мастильних матеріалів, технічних рідин, що зберігаються неналежним чином, а також забруднення будівельним сміттям. Земельні роботи з влаштування фундаментів та прокладання підземних електричних кабелів приносять втрату значного обсягу ґрунту. Верхній шар ґрунту буде знімається й окремо зберігатися. По завершенню будівельних робіт частина збереженого ґрунту буде використана для покриття фундаментів вітрових турбін. Іня частина — для відновлення пошкоджених ділянок території. Після облаштування ВЕС ділянка навколо неї (за винятком площі під'їзних шляхів) зберігатиме своє первинне призначення. Культурна спадщина: вплив на культурну спадщину відсутній. Однак якщо на етапі будівництва виявиться можливий вплив на культурну спадщину, то для зменшення впливу буде дотримано вимоги законодавства України, зокрема Закону України «Про охорону культурної спадщини».

щодо територіальної альтернативи 1.

Приняті санітарно-гігієнічні, протипожежні, містобудівельні й територіальні обмеження згідно з діючими нормативними документами, зокрема: ДСП 173-96 «Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів» (затвердженого наказом МОЗ України від 19.06.1996 р. №173, зареєстрованого у Мін'юсти 24.07.96 р. за №379/1404), ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій» (введений в дію 01.10.2019 р. наказом Мінрегіону України №104 від 26.04.2019 р.) (перелік не є вичерпним).

щодо територіальної альтернативи 2.

Не розглядається.

9. Належність планованої діяльності до першої чи другої категорії видів діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля (зазначити відповідний пункт і частину статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».)

Друга категорія.

4 Енергетичну промисловість.

Енергетичну промисловість: зберігання та переробка вуглеводневої сировини (газу природного, газу сланцевих товщ, газу, розчищеного у нафті, газу центрально-басейнового типу, газу (метану) вугільних родовищ, конденсату, нафти, бітуму нафтового, скрапленого газу); поверхневе та підземне зберігання вугільного палива чи продуктів їх переробки на площі 500 квадратних метрів і більше або об'ємом (для рідких або газоподібних) 15 кубічних метрів і більше; промислове брикетування кам'яного і бурого вугілля; гідроелектростанції на річках незалежно від потужності; гідроаккумуляційні електростанції (ГАЕС); вітрові парки, вітрові електростанції, що мають дві і більше турбіни або висота яких становить 50 метрів і більше.

10. Наявність підстав для здійснення оцінки трансграничного впливу на довкілля (в тому числі наявність значного негативного трансграничного впливу на довкілля та перелік держав, до яких яких може зазнати значного негативного трансграничного впливу (зазначених держав).

Підстав нема.

11. Планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з ОВД виконуватиметься відповідно до ст. 6 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» №2059-VIII від 23 травня 2017 року.

12. Процедура оцінки впливу на довкілля та можливості для участі в ній громадськості.

Планована суб'єктом господарювання діяльність може мати значний вплив на довкілля і, отже, підлягає оцінці впливу на довкілля відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Оцінка впливу на довкілля — це процедура, що передбачає:

підготовку суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля; проведення громадського обговорення планованої діяльності; аналіз уповноваженим органом звіту з оцінки впливу на довкілля, будь-якої додаткової інформації, яку надає суб'єкт господарювання, а також інформації, отриманої від громадськості під час громадського обговорення, під час здійснення процедури оцінки трансграничного впливу, іншої інформації;

надання уповноваженим органом мотивованого висновку з оцінки впливу на довкілля, що враховує результати аналізу, передбаченого абзацом п'ятим цього пункту; врахування висновку з оцінки впливу на довкілля у рішення про провадження планованої діяльності, зазначеного у пункті 14 цього повідомлення.

Уисновку з оцінки впливу на довкілля уповноважений орган, виходячи з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, визначає допустимість чи обґрунтованість недопустимість провадження планованої діяльності та визначає екологічні умови її провадження.

Забороняється розпочинати провадження планованої діяльності без оцінки впливу на довкілля та отримання рішення про провадження планованої діяльності.

Процедура оцінки впливу на довкілля передбачає право і можливість громадськості для участі у такій процедурі, зокрема на стадії обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, а також на стадії розгляду уповноваженим органом поданого суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля.

На стадії громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля протягом щонайменше 25 робочих днів громадськості надається можливість надавати будь-які зауваження і пропозиції до звіту з оцінки впливу на довкілля та планованої діяльності, а також взяти участь у громадських слуханнях. Детальніше про процедуру громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля буде повідомлено в оголошенні про початок громадського обговорення.

У період воєнного стану в Україні громадські слухання проводяться у режимі відеоконференції, про що зазначається в оголошенні про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля та у звіті про громадське обговорення.

13. Грамотність досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Протягом 12 робочих днів з дня оприлюднення цього повідомлення на офіційному веб-сайті уповноваженого органу громадськості має право надати уповноваженому органу, зазначеному у пункті 15 цього повідомлення, зауваження і пропозиції до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Надаючи такі зауваження і пропозиції, вказіть рестраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля (зазначений на першій сторінці цього повідомлення). Це значно спростить процес рестрації та розгляд ваших зауважень і пропозицій.

У разі отримання таких зауважень і пропозицій громадськості вони будуть розміщені в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля та передані суб'єкту господарювання (протягом трьох робочих днів з дня їх отримання). Особи, що надають зауваження і пропозиції, своїм підписом засвідчують свою згоду на обробку їх персональних даних. Суб'єкт господарювання під час підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля зобов'язаний врахувати повністю, врахувати частково або обґрунтовано відхилити зауваження і пропозиції громадськості, надані у процесі громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

14. Рішення про провадження планованої діяльності.

Відповідно до законодавства рішенням про провадження даної планованої діяльності буде

Повідомлення про початок будівельних робіт,

[вд рішення відповідно до частини першої статті 11 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»]

що видається органом Державної інспекції архітектури та містобудування в Одеській області або іншим уповноваженим на це органом згідно із законодавством;

[орган, до повноважень якого належить прийняття такого рішення]

Висновок з оцінки впливу на довкілля,

[вд рішення відповідно до частини першої статті 11 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»]

що видається Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України.

[орган, до повноважень якого належить прийняття такого рішення]

15. Усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, необхідно надіслати до

Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, 03035, м. Київ, вул. Васіля Липківського, 35, ОВД@mep.gov.ua, (044) 206-31-50, (044) 206-31-40, Грицак Олена Анатоліївна, заступник директора департаменту — начальник відділу оцінки впливу на довкілля Департаменту екологічної оцінки.

[найменування уповноваженого органу, поштова адреса, електронна адреса, номер телефону та контактна особа]

[Додаток 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 824 від 14.09.2020]

Забороняється розпочинати провадження планованої діяльності без оцінки впливу на довкілля та отримання рішення про провадження планованої діяльності.

Процедура оцінки впливу на довкілля передбачає право і можливість громадськості для участі у такій процедурі, зокрема на стадії обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, а також на стадії розгляду уповноваженим органом поданого суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля.

На стадії громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля протягом щонайменше 25 робочих днів громадськості надається можливість надавати будь-які зауваження і пропозиції до звіту з оцінки впливу на довкілля та планованої діяльності, а також взяти участь у громадських слуханнях. Детальніше про процедуру громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля буде повідомлено в оголошенні про початок громадського обговорення.

У період воєнного стану в Україні громадські слухання проводяться у режимі відеоконференції, про що зазначається в оголошенні про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля та у звіті про громадське обговорення.

13. Грамотність досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Протягом 12 робочих днів з дня оприлюднення цього повідомлення на офіційному веб-сайті уповноваженого органу громадськості має право надати уповноваженому органу, зазначеному у пункті 15 цього повідомлення, зауваження і пропозиції до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Надаючи такі зауваження і пропозиції, вказіть рестраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля (зазначений на першій сторінці цього повідомлення). Це значно спростить процес рестрації та розгляд ваших зауважень і пропозицій.

У разі отримання таких зауважень і пропозицій громадськості вони будуть розміщені в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля та передані суб'єкту господарювання (протягом трьох робочих днів з дня їх отримання). Особи, що надають зауваження і пропозиції, своїм підписом засвідчують свою згоду на обробку їх персональних даних. Суб'єкт господарювання під час підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля зобов'язаний врахувати повністю, врахувати частково або обґрунтовано відхилити зауваження і пропозиції громадськості, надані у процесі громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

14. Рішення про провадження планованої діяльності.

Відповідно до законодавства рішенням про провадження даної планованої діяльності буде

Повідомлення про початок будівельних робіт,

[вд рішення відповідно до частини першої статті 11 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»]

що видається органом Державної інспекції архітектури та містобудування в Одеській області або іншим уповноваженим на це органом згідно із законодавством;

[орган, до повноважень якого належить прийняття такого рішення]

Висновок з оцінки впливу на довкілля,

[вд рішення відповідно до частини першої статті 11 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»]

що видається Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України.

[орган, до повноважень якого належить прийняття такого рішення]

15. Усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, необхідно надіслати до

Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, 03035, м. Київ, вул. Васіля Липківського, 35, ОВД@mep.gov.ua, (044) 206-31-50, (044) 206-31-40, Грицак Олена Анатоліївна, заступник директора департаменту — начальник відділу оцінки впливу на довкілля Департаменту екологічної оцінки.

[найменування уповноваженого органу, поштова адреса, електронна адреса, номер телефону та контактна особа]

[Додаток 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 824 від 14.09.2020]

3. Місце провадження планованої діяльності, територіальні альтернативи.

Одеська обл. Одеський р-н. 3.1 Територіальні громади, які можуть зазнати впливу планованої діяльності. Маяківська сільська територіальна громада, Біляська міська територіальна громада, Великодільницька сільська територіальна громада.

Місце провадження планованої діяльності: територіальна альтернатива 1.

Одеська обл. Одеський р-н. На території Маяківської сільської територіальної громади Одеського району Одеської області (за межами населених пунктів). Обрана, в результаті проведення досліджень, територія для розташування ВЕС є найбільш оптимальною з фінансової, технічної, екологічної та економіко-соціальної перспективи.

Місце провадження планованої діяльності: територіальна альтернатива 2.

Одеська обл. Одеський р-н. Розглядалися декілька варіантів розташування майданчика Маяківської ВЕС. Був проведений поетапний аналіз територій, що роз-

3. Місце провадження планованої діяльності, територіальні альтернативи.

Одеська обл. Одеський р-н. 3.1 Територіальні громади, які можуть зазнати впливу планованої діяльності. Маяківська сільська територіальна громада, Біляська міська територіальна громада, Великодільницька сільська територіальна громада.

Місце провадження планованої діяльності: територіальна